

Yeterlik Kurullarının İşlevi ve Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Eğitim ve Yeterlik Kurulu (İHKMEYK) Çalışmaları

Fatma Ulutan

Özet: 1917'de Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk yeterlik kurulunun oluşturulmasından sonra 1958'de Avrupa Tıp Uzmanları Birliği (UEMS) ve 1993'te Avrupa Yeterlik Kurulları oluşturulmuştur. Ülkemizde 1994 yılında Türk Tabipleri Birliği-Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu (TTB-UDEK)'nin ve 2004 yılında da Ulusal Yeterlik Kurulu (UYEK)'nin kurulmasıyla yeterlik kurul çalışmaları başlamıştır. Yeterlik kurulları tıpta uzmanlık eğitimi düzenlemek üzere kurulmuş kurullar olup temel görevleri uzmanlık eğitiminin standartlarını oluşturmak ve geliştirmektir. Bunun için yaptığı başlıca çalışmalar, eğitim için temel bilgi hedeflerini belirleyerek çekirdek müfredat oluşturmak, sürekli tıp eğitimi ile ilgili çalışmalar yapmak, yeterlik sınavlarını yapmak ve akreditasyon ile eğitim kurumlarının sertifikasyonunu sağlamaktır. Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları (Klimik) Derneği, İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Eğitim ve Yeterlik Kurulu (İHKMEYK)'nu 2002'de kurmuştur. İHKMEYK'in bugüne kadar gerçekleştirdiği başlıca aktiviteler arasında, çekirdek müfredat ve asistan karnesinin hazırlanarak kullanıma sokulması, üç kez yeterlik sınavı (2005, 2006 ve 2007) yapılması ve sürekli tıp eğitimi olarak üç kursun düzenlenmesi sayılabilir. İHKMEYK eğitim kurumlarına ziyaretler ve ulusal akreditasyon için hazırlık çalışmalarını da tamamlamış durumdadır.

Anahtar Sözcükler: Tıpta uzmanlık eğitimi, yeterlik kurulu, asistan karnesi, çekirdek müfredat, yeterlik sınavı, ulusal akreditasyon.

Summary: Functions of medical boards and activities of the Board of Infectious Diseases and Clinical Microbiology of Turkish Society of Clinical Microbiology and Infectious Diseases (IHKMEYK). After the establishment of the first medical board in USA, in 1917, the Union of European Medical Specialists (UEMS) and European medical boards were established in Europe in 1958 and in 1993, respectively. Medical boards in Turkey started to be active after the establishment of the Coordinating Committee of Medical Specialist Societies by Turkish Medical Association (TTB-UDEK) in 1994 and National Board (UYEK) in 2004. Medical boards are organizations founded to monitor speciality training of which the principal aims are to set and improve training standards. Their tasks include: Development of core curricula, and logbooks, giving continuing medical education, administration of board examinations and certification of training institutions. The board of Infectious Diseases and Clinical Microbiology (IHKMEYK) was founded by Turkish Society of Clinical Microbiology and Infectious Diseases in 2002. During the period of 2002-2008, IHKMEYK activities were as follows: Development of core curriculum and a logbook for trainees, administration of yearly board examinations (2005, 2006, 2007) for practising specialists, and three continuing medical education courses for trainers. In addition, preparations for national accreditation by visiting training institutions were completed recently.

Key Words: Medical specialist training, board, logbook, core curriculum, board examination, national accreditation.

Giriş

Dünyada yeterlik kurulu (board) çalışmalarının başlaması oldukça eski tarihlere dayanmaktadır. Bu konudaki ilk çalışmalar ABD'de yapılmış olup 1917'de ilk olarak oftalmoloji alanında yeterlik kurulu oluşturulmuştur (1-3). Avrupa'da ise tıpta uzmanlık eğitimi ile ilgili çalışmaların başlaması 1958'de Avrupa Tıpta Uzmanlar Birliği (UEMS)'nin kurulması ile olmuş, 1990'larda giderek önem kazanmıştır. Ülkemizde de bu alandaki çalışmalar aynı tarihlerde başlamıştır

(5-7). 27 Şubat 1994'te İstanbul'da gerçekleştirilen I. Tıpta Uzmanlık Eğitimi Kurultayı'nda tıpta uzmanlık eğitimine giriş, eğiticiler, eğitim kurumları, eğitim programları ve uzmanlığın belgelendirilmesine ilişkin sorunlar ve çözüm önerilerinin tartışılmasının ardından 1 Kasım 1994'te Türk Tabipleri Birliği-Uzmanlık Dernekleri Koordinasyon Kurulu (TTB-UDKK) oluşturulmuş, ardından bu ad Türk Tabipleri Birliği-Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu (TTB-UDEK) olarak değiştirilmiştir. Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları (Klimik) Derneği, İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji dalını temsil etmek üzere 1995'ten beri TTB-UDEK üyesidir. 1998'de TTB-UDEK Genel Kurulu'nda, Yeterlik Kurulları İç Yönerge Taslağı kabul edilmiştir. İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Yeterlilik

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Eğitim ve Yeterlik Kurulu (İHKMEYK) Yürütme Kurulu Başkanı, Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Beşevler-Ankara

Kurulu İç Yönergesi Taslağı da Nisan 1999 tarihli *Klimik Bülteni*'nde yayımlanarak Dernek üyelerinin görüşlerine sunulmuştur. 2002'den itibaren ise aralarında Klimik Derneği'nin de bulunduğu uzmanlık dernekleri, yeterlik kurullarını kurmaya başlamışlardır. 2004'te TTB-UDEK bünyesinde Ulusal Yeterlik Kurulu (UYEK) kurulması ile yeterlik kurullarının oluşturulması ve faaliyetleri ivme kazanmıştır (8). TTB'nin 2006 verilerine göre 44 uzmanlık alanının 30'unda yeterlik kurulu oluşturulmuşken bu sayı 2008'de 43'e ulaşmıştır.

Yeterlik kurulları başlangıçta yeterlik sınavı yapmaya öncelik vermiş, ancak sonraki yıllarda uzmanlık eğitiminin ulusal standartlarını oluşturmak ve geliştirmek, bu amaçla çalışmalar yapmak, öncelikli amaç haline gelmiştir. Bu çalışmalar eğitimin üç bileşeni olan eğitici, eğitilen ve eğitim kurumuna yöneliktir.

Yeterlik kurulu çalışmalarının ilk aşaması, uzmanlık eğitimi için çekirdek eğitim müfredatının oluşturulmasıdır. Bunu izleyen aşama ise hazırlanan bu eğitim programının uygulanmasının sağlanmasıdır. Programın uzmanlık öğrencisi tarafından takip edilmesini sağlamak üzere asistan karnesi oluşturulur. Eğitim kurumlarının yeterli altyapı ve insan gücü olanakları açısından denetlemek üzere kurum ziyareti ile akreditasyon (=eşyetkilendirme) yaparak kurum sertifikasyonunun; yeterlik (board) sınavı yaparak da uzmanların sertifikasyonunun sağlanması temel hedeflerdendir. Böylece eğitim ile ilgili çalışmaların değerlendirilmesi yeterlik kurullarının temel çalışmalarını oluşturur. TTB 2006 verilerine göre 30 yeterlik kurulunun 24'ü, çekirdek müfredat ve asistan karnesi çalışmalarını tamamlamış; 14'ü de yeterlik (board) sınavını yapmıştı ve kurum ziyareti yapan iki yeterlik kurulu vardı. 2008 TTB verilerine göre ise sınav yapan yeterlik kurulu sayısı 23'e çıkmıştır. Kurum ziyareti yapanların sayısı iki olarak devam etmekteyse de dokuz yeterlik kurulu, kurum ziyareti için program ve formlarını oluşturmuş durumdadır (9).

Tablo 1. İHKMEYK'in Amaçları

- İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanlık eğitiminin standardını oluşturmak, korumak, geliştirmek ve denetimini yapmak
- İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanlık eğitimi sonrasında ülke düzeyinde yeniden belgelendirme sınavları yapmak ve bunun koşullarını oluşturmak
- İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanlığı yeterlik belgesini vermek ve ulusal yeterlik belgesinin Avrupa Birliği ülkelerinde tanınması için gereken çalışmaları yürütmek
- İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanlık dalını ilgilendiren sürekli tıp eğitimi ve mesleki gelişim etkinliklerinin düzenlenmesini ve katılımını özendirme ve denetlemek
- İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji alanında görev yapacak eğitimcilerin nitelikleri ve yükseltme kriterlerini belirlemek ve yükseltmelerde uygulanmasını sağlamak

Tablo 2. Sürekli Mesleki Gelişim ve Kredilendirme Alt Komisyonu'nun Görevleri

- İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji alanında Sürekli Mesleki Gelişim için gereksinimleri, ilkeleri ve nitelikleri belirleyerek aktivite açısından uygun olanları saptamak
- İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji alanında Sürekli Mesleki Gelişim aktivitelerini geliştirmek ve uzmanların aktivitelere katılımını teşvik etmek
- Uzmanların sürekli mesleki gelişim aktivitelerine katılımını izlemek, denetlemek ve kredilendirmek

Tablo 3. Çekirdek Müfredat ve Asistan Karnesi Alt Komisyonu'nun Görevleri

- Uzmanlık eğitimi sırasında edinilmesi gereken asgari bilgi ve beceri standartlarını belirlemek, bu konuda yazılı kılavuzlar oluşturmak ve güncellenmesini sağlamak
- Uzmanlık alanının rotasyonlarını ve sürelerini belirlemek
- Uzmanlık alanında uygulanacak asistan karnesi esaslarını belirlemek
- Asistan karnesi içeriğini çekirdek müfredat kapsamına göre düzenlemek

Tablo 4. Eğitim Modelleri Alt Komisyonu'nun Görevleri

- Uygulanan eğitim modelleri ile ilgili envanter oluşturmak
- Eğitimin iyi klinik uygulamalar ve iyi laboratuvar uygulamaları kılavuzlarına göre yapılmasını sağlamak üzere, bu konuda yazılı standartlar ve kayıt sistemleri oluşturmak
- Eğitimin sürekliliği esasına dayalı olarak oluşturulan standartların güncellenmesini yapmak
- Önerilen eğitim modellerinin İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji alanında uygulanabilirliğini değerlendirmek

İHKMEYK'nin Kuruluşu ve Amaçları

İHKMEYK Türkiye'de İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanlık eğitiminin niteliğini artırmak, eğitim birimleri arasında koordinasyon ve standardizasyonu sağlamak ve İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanlık alanında hizmet kalitesini artırmak üzere Klimik Derneği'nin özerk bir alt kurulu olarak kurulmuştur. İHKMEYK'in amaçları Tablo 1'de gösterilmiştir.

İHKMEYK, 21 Eylül 2002'de ilk Genel Kurulunun toplanması, yönergesinin kabulü, yapılan seçimle üç yıl görev yapacak olan Yürütme Kurulunun belirlenmesi, Komisyon ve Alt Komisyonların oluşturulması ile Birinci Dönem çalışmalarına başlamıştır. Üç yıllık görev süresi tamamlandıktan son-

Tablo 5. Eğitici Nitelikleri ve Yükseltme Kriterlerini Belirleme Alt Komisyonu'nun Görevleri

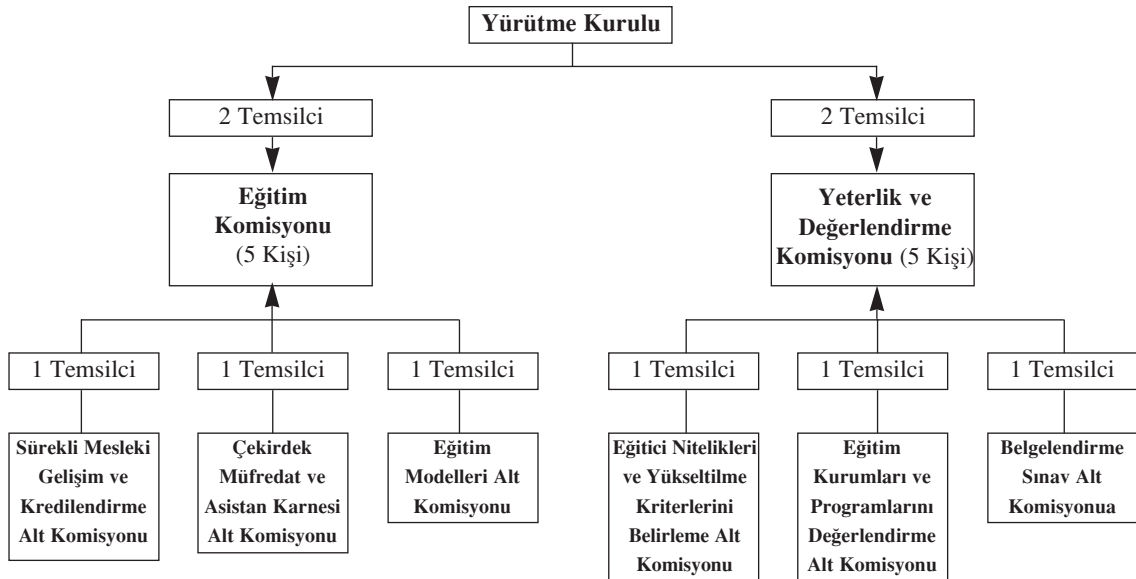
- Yardımcı Doçent, Doçent, Profesör, Başasistan, Şef Muavini ve Şef adaylarında aranacak asgari koşulları (yükseltme süresi, yayın ve diğer bilimsel aktiviteler, ek özellikler) belirlemek
- Belirlenen asgari koşulların sınav komisyonlarında geçerliliğini sağlamak
- Konu ile ilgili kurul ve komisyonları bilgilendirmek

Tablo 6. Eğitim Kurumları ve Programlarını Değerlendirme Alt Komisyonu'nun Görevleri

- Eğitim verecek birimlerin fizik yapısı, yatak sayısı, eğitim araçları, gereç, personel durumu yönünden sahip olmaları gereken asgari nitelik ve standartları tespit etmek, *Eğitim ve Yeterlik ve Değerlendirme Komisyonu*'na önerilerde bulunmak
- Ülkemizdeki İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji kliniklerinin fizik koşul ve bilimsel olanaklarına ait envanter oluşturmak, korumak
- Denetimleri sırasında asgari olması gereken birim ve kurum niteliği, asistan karnesi, çekirdek müfredat ve eğitim modelleri uygulamaları konularını esas alarak:
 - Eğitim kurum ve programlarını en az iki yılda bir incelemek, önerileri de içeren rapor hazırlamak ve hazırladığı raporu eğitim birimine ve üst komisyon ve kurullara sunmak
 - İlgili merkezlerle iletişim ve işbirliğinin sağlanması için *Yeterlik ve Değerlendirme Komisyonu*'na önerilerde bulunmak.

Tablo 7. Belgelendirme Sınav Alt Komisyonu'nun Görevleri

- Belgelendirme sınavlarının hazırlanmasını sağlamak
- Soru bankası oluşturarak saklamak; soruların teknik denetimini yapmak
- Sınavlarda gerekli olacak gözcülük, düzenleme ve benzeri işlemleri düzenlemek, sınav jürileri kararları doğrultusunda soru kitapçığının hazırlanmasını sağlamak
- Belgelendirme Sınavına girmek üzere başvuran adayların başvurularını inceleyerek, yeterli olanların sınava alınmasını sağlamak
- Profesör ya da Klinik Şefi olarak en az beş yıldır görev yapmakta olan adaylar arasında sınav jürilerinin oluşturulmasını sağlamak
- Sınav sonuçlarını değerlendirerek *Yürütme Kurulu*'na bildirmek
- Sınav hazırlıkları ile ilgili çalışma gruplarını belirlemek
- Sınav ve sonuçları ile ilgili tüm bilgilerin gizliliğini sağlamak
- Sınav ve sonuçları ile ilgili tüm dokümanların en az beş yıl süre ile korunmasını sağlamak
- Toplantı ve çalışmalara düzenli olarak katılmayan üyelerinin yerine başkasının görevlendirilmesi konusunu *Yeterlik ve Değerlendirme Komisyonu* ve *Yürütme Kurulu*'na teklif etmek

Şekil 1. İHKMEYK yapılanması.

Tablo 8. Çekirdek Müfredat Ana Başlıkları

- **Bilgi hedefleri:** Uzmanlık eğitimi sırasında verilmesi gereken konular
- **Beceri hedefleri:** Laboratuvar becerileri ve klinik girişimler
- **Entelektüel beceriler:** Bilginin değerlendirilmesi ve koruyucu hekimlik uygulamaları
- **İletişim becerileri**
- **Bilgiye erişim ve sunum becerileri**
- **Etik**

Tablo 9. Eğitici Gelişimi Kursu Ana Konu Başlıkları

- Erişkin eğitimine ve deneyime dayalı öğrenme döngüsüne uygun bir eğitim programı hazırlanması
- Eğitim içeriğinin belirlenmesi: bilgi, beceri, tutum olarak sınıflanması
- Uygun eğitim yönteminin seçimi ve seçilen yöntemin etkili olarak kullanımı
- Görsel-işitsel araçların doğru biçimde kullanımı
- İletişim: sözlü ve sözsüz
- Sözlü ve yazılı sınavların kullanım alanları
- Yapılandırılmış sözlü sınav ve test sorusu hazırlamanın temel ilkeleri
- Etkili sunum

ra 17 Kasım 2005'te yeni Yürütme Kurulu seçilmiş ve yenilenen Komisyon ve Alt Komisyonlarla ikinci dönem çalışmalarına başlanmıştır (10).

İHKMEYK'in Yapısı

İHKMEYK çalışmalarını komisyon ve alt komisyon yapılanmasıyla sürdürmektedir. Yapılanma Şekil 1'de görülmektedir. İHKMEYK'in iki komisyonunun görevleri İHKMEYK Yönergesi'nde tanımlanmıştır (10).

İHKMEYK'in altı alt komisyonunun görevleri Tablo 2, 3, 4, 5, 6 ve 7'de ayrı ayrı gösterilmiştir.

İHKMEYK'in Kurulduğu Tarihten Bugüne Değın Gerçekleştirdiği Eğitimle İlgili Etkinlikler Eğitilenlere Yönelik Çalışmalar

İHKMEYK yönergesine göre çalışmalarını sürdürmekte olup uygulamaya konulan çalışmalar şöyle özetlenebilir:

[1] *Çekirdek müfredat hazırlanması:* 2002 yılında başlatılıp 2004-2005 yılları arasında hızlandırılan çalışmalarla Tablo 8'de gösterilen ana başlıkların ayrıntılarının belirlenmesi suretiyle çekirdek müfredat oluşturulmuştur.

[2] Çekirdek müfredat dikkate alınarak hazırlanan asistan karnesi basılarak 2006 yılında kurumlara dağıtılmış ve kullanıma girmiştir.

[3] Eğitim modelleri ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Standartları belirleme çalışmaları doğrultusunda eğitim modellerinin asistan karnesinde yer alması sağlanmıştır.

[4] Eğitilenlerin eğitim gereksinimlerini belirlemek üzere anket yapılmıştır. Anketin güncellenmesi yapılmaktadır.

[5] Sürekli Tıp Eğitimi çalışması olarak *XIII. Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Kongresi (Klimik*

Tablo 10. Yapılan Yeterlik Sınavlarının Analizi

1. Sınav (2005)

Başvuru: 27 kişi

Üniversite hastanesi: 13 kişi

Eğitim ve araştırma hastanesi: 9

Devlet hastanesi veya özel hastane: 5 kişi

Teorik sınav: 22 kişi

Başarılı: 17 kişi

80-88 puan: 3 kişi

70-79 puan: 9 kişi

60-69 puan: 5 kişi

50-59 puan: 5 kişi

Uygulama sınavı: 17 kişi

Başarılı: 16 kişi

80-88 puan: 6 kişi

70-79 puan: 3 kişi

60-69 puan: 7 kişi

57 puan: 1 kişi

2. Sınav (2006)

Başvuru: 8 kişi

Üniversite hastanesi: 2 kişi

Eğitim ve araştırma hastanesi: 2 kişi

Devlet hastanesi: 4 kişi

Teorik sınav: 7 kişi

Başarılı: 4 kişi

60-68 puan: 4 kişi

50-59 puan: 2 kişi

46 puan: 1 kişi

Uygulama sınavı: 4 kişi

Başarılı: 4 kişi

83 puan: 1 kişi

80 puan: 1 kişi

65.5 puan: 1 kişi

63 puan: 1 kişi

3. Sınav (2007)

Başvuru: 11 kişi

Üniversite hastanesi: 5 kişi

Özel hastane veya devlet hastanesi: 4 kişi

Eğitim ve araştırma hastanesi: 2 kişi

Teorik sınav: 10 kişi

Başarılı: 8 kişi

92 puan: 1 kişi

80-90 puan: 2 kişi

70-79 puan: 3 kişi

60-69 puan: 2 kişi

50-59 puan: 2 kişi

Uygulama sınavı: 7 kişi

Başarılı: 7 kişi

93 puan: 1 kişi

80-90 puan: 5 kişi

73 puan: 1 kişi

2007)'nin hemen öncesinde Belek, Antalya'da 14 Mart 2007'de gerçekleşen *Klinik Uygulamada Antibiyotik Duyarlılık Testleri ve Değerlendirilmesi* eğitim toplantısı Gram-pozitif mikroorganizmalar ve Gram-negatif mikroorganizmalar için olmak üzere iki alt başlık altında değerlendirilmiştir. 5'i Tıp Fakültesinde, 28'i Devlet Hastanesinde görev yapan toplam 33 İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzma-

Tablo 11. İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Eğitimi Veren Birimlere Yönelik İlk Anket Çalışmasının Sonuçları (2003-2004)

- Yatak sayısı: 4-30 (ortalama 15-18)
Negatif basınçlı oda bulunan birim sayısı: 1
Kuduz odası bulunan birim sayısı: 2
- Yıllık yatan hasta sayısı: 130-400
- Yıllık poliklinik sayısı: 600-4 000 (dönemin SSK hastanelerinde 10 000)
- Asistan sayısı: 4-12 (ortalama 6)
- En sık görülen infeksiyonlar (sıklık sırasıyla):
Kronik hepatit
Bruselloz
Menenjit
Üst solunum yolu infeksiyonları
Alt solunum yolu infeksiyonları
Kemik ve eklem infeksiyonları
Üriner sistem infeksiyonları
- En sık uygulanan aşılardan: HBV (≥ 500 /yıl), grip, tetanos, kuduz
- Kütüphanesi olan birim oranı: %70
- "On line" dergi aboneliği olan birim oranı: %75-80
- Asistan semineri yapılan birim oranı: %90 (12-30 seminer/yıl)
- Olgu sunumu ortalaması: 10-20/yıl
- Mortalite toplantısı ortalaması: 5/yıl
- Literatür saati yapılan birim oranı: %60

nının katıldığı toplantı "keypad" kullanılarak interaktif bir şekilde yapılmıştır.

Eğiticilere Yönelik Çalışmalar

İlki 14-17 Şubat 2007'de, ikincisi 27-29 Mart 2008'de olmak üzere eğitimlere yönelik iki Eğitici Gelişimi Kursu düzenlenmiş ve bu kurslara özellikle kurumlarında bu tür bir eğitim imkanı olmayan eğitimcilerin katılmasına dikkat edilmiştir. Ana konu başlıkları Tablo 9'da gösterilen bu kursların her yıl tekrarlamak üzere planlanması ve çalışmalarını yapılmıştır.

İHKMEYK'in Kurulduğu Tarihten Bugüne Değın Gerçekleştirdiği Yeterlikle İlgili Etkinlikler

Yeterlik ile ilgili çalışmaların uzmanlara yönelik olan kısmı yeterlik (board) sınavı ile bireysel sertifikasyon olup sınavda başarılı olanlara *Yeterlik Belgesi* verilmektedir. Yeterlik çalışmalarının kurumlara yönelik kısmı ise uzmanlık eğitimi veren kurumun ziyareti sonucunda kurumun sertifikasyonudur. Bu akreditasyon olarak ifade edildiği gibi eşanlamı ile eşyetkilendirme olarak da ifade edilmektedir. Eşyetkilendirme ile kuruma *Uzmanlık Eğitimi Yeterlik Belgesi* verilmektedir. Kişilerin yeterlik belgesi almak üzere yeterlik sınavına girmeleri veya kurumların yeterlik belgesi almak üzere kurum ziyaretini talep etmeleri tamamen gönüllülük esasına dayanır.

Yeterlik ile ilgili diğer çalışma ise eğitici niteliklerini belirleme ve yükseltme kriterleri ile ilgili önerilerin belirlenmesi olmuştur.

Tablo 12. İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Eğitimi Veren Birimlere Yönelik İkinci Anket Çalışmasının Sonuçları (2006-2007)

- İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanlık eğitimi veren birimlerin %66.7'sinin kendi bünyesinde laboratuvarı mevcuttur. Bunların %11.9'u tüm hastaneye hizmet vermektedir.
- Asistanın mikrobiyoloji eğitimini aldığı yer %50 oranında kendi anabilim dalı ya da kliniği içindeki mikrobiyoloji laboratuvarıdır. Geri kalan kısmı, anabilim dalı ve klinik dışındaki laboratuvarlarda eğitim almaktadır.
- Birimdeki eğitici sayılarının dağılımı
Profesör: 1-5
Doçent: 1-3
Yardımcı Doçent: 1-3
Şef: 1-3
Şef Yardımcısı: 1-3
Başasistan: 1-4
- Birimdeki diğer görevlilerin sayısı:
Uzman: 1-7
Asistan: 1-15
Hemşire: 1-10 (İnfeksiyon Kontrol Hemşiresi sayısı: 1-4)
Sekreter: 1-3
- Yatak sayısı ortalama 16 olarak bulunmuştur. En fazla yatak sayısı 47 olarak belirlenmiştir.
- Yıllık yatan hasta sayısı: 60-782 (ortalama 358)
- Yıllık poliklinik sayısı: 122-18 000 (ortalama 5 905)
- Asistanlar için ara sınavların %64 oranında uygulandığı ve sınav sayısının yılda 1 ile 3 arasında değiştiği belirlenmiştir.
- Eğitim olanakları
Kütüphane: %85
Dergi aboneliği: %57
İnternet erişimi: %83 ("on line" dergi aboneliği: %65)
Seminer salonu: %74
- Eğitim faaliyetleri
Asistan semineri yapılan birim oranı: %90 (yıllık ortalama sayı: 30)
Olgu sunumu yapılan birim oranı: %50 (yıllık ortalama sayı: 9)
Mortalite toplantısı yapılan birim oranı: %50 (yıllık ortalama sayı: 2)
Literatür saati yapılan birim oranı: %69 (yıllık ortalama sayı: 26)
- ISO kalite belgesi bulunan kurum oranı: %50
- En sık görülen infeksiyonlar (sıklık sırasıyla):
Kronik hepatit
Gastroenterit
Akut viral hepatit
Pnömoni
Deri ve yumuşak doku infeksiyonları
Üriner sistem infeksiyonları
Bruselloz

Yeterlik Sınavı

Yeterlik sınavı, uzmanlık sonrası eğitimin sürekliliğinin sağlanması ve eğitim ve hizmet kalitesinin artırılması amacıyla yapılan bir sınavdır. Bu sınavda başarılı olan uzmanlar Yeterlik Belgesi almaya hak kazanmaktadır. İHKMEYK yönergese göre *Yeterlik Belgesi* on yıl süre ile geçerlidir.

Yeterlik Sınavı, yazılı ve uygulamalı olmak üzere iki aşamalıdır. Sınavlarda her aşamada gizlilik esasına uyulmaktadır.

Çoktan seçmeli 100 sorudan oluşan *Teorik Sınav*, bilgi ölçmeye yönelik olup sorular İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik ve Mikrobiyoloji konularını kapsamaktadır. Bu sınavda 60 alanlar teorik sınavda başarılı kabul edilerek uygulama sınavına girmeye hak kazanmaktadır. Tüm ülke genelinde seçilen eğitimcilerden soru göndermeleri istenmekte; sorular her yıl değiştirilen jüri tarafından bilimsel denetimden geçirildikten sonra teknik denetimden de geçirilerek kullanılmaktadır.

Uygulama Sınavı, simüle ortamlarda iletişim, bilgiyi (klinik ve laboratuvar) kullanma ve uygulama becerisinin ve lomber ponksiyon vb. gibi girişimsel becerilerin değerlendirildiği, ayrıca mikroskopik görüntülerin tanımlanmasına yönelik sınavın yapıldığı bir sınavdır. Nesnel Örgün Klinik/Laboratuvar Sınav (NÖKS) şeklinde yapılmaktadır. Bu sınav yöntemi OSCE adıyla da (Objective Structured Clinical Examination) bilinmektedir. Uygulama sınavında da değerlendirme 100 üzerinden yapılmakta ve 60 puan başarılı kabul edilmiştir.

İHKMEYK tarafından Ankara'da 28-29 Mayıs 2005, 16-17 Aralık 2006 ve 3-4 Kasım 2007'de olmak üzere üç kez İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Yeterlik Sınavı yapılmıştır. Şimdiye değin yapılan sınavların analizi Tablo 10'da verilmiştir. 2008 sınavı 11-12 Ekim 2008'de Ankara'da yapılacaktır.

Eğitim Kurumları ve Eğitimcilerle Yönelik Çalışmalar

Yeterlik kurullarının çalışma alanlarının önemli bir başlığını oluşturan eğitim kurumlarının ve programlarının değerlendirilmesi çalışmalarının ilk aşaması, tüm eğitim kurumlarına gönderilen anketle durum değerlendirmesi yapmaktır.

İHKMEYK'in İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji uzmanlık eğitimi veren birimlere yönelik olarak 2003-2004 yılında yapılan ilk anket çalışmasında elde ettiği sonuçlar Tablo 11'de; 2006-2007 yılında yapılan ikinci anket çalışmasında elde ettiği sonuçlar ise Tablo 12'de özetlenmiştir.

Bu tablolarda bazılarında değinilen verilerin yönlendirilmesiyle kurum ziyaret programlarını geliştirmek üzere çalışmalar başlatıldı ve aşağıda tanımlanan üç ayrı form hazırlandı: [1] kurumlara gönderilecek olan ve kurum ziyareti talep edecek kurumun dolduracağı başvuru formu; [2] kurumun doldurup gönderdiği başvuru formuna göre kurum ziyaretine hazır olduğu saptanan kurumun ziyaretinde doldurulacak kontrol

formu; [3] kurum ziyaretinde asistanlar tarafından doldurulacak form. Kurumların başvuru formlarını kullanarak başvuruda bulunmasıyla birlikte kurum ziyareti tarihinin belirlenmesi ve istekli kurumlara ziyaretlerin başlatılması hedeflenmektedir.

Sonuç olarak Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Eğitim ve Yeterlik Kurulu, 43 yeterlik kurulu içinde çekirdek müfredatı ve asistan karnesini kullanıma sokmuş olup sınavını yapan 23 yeterlik kurulu içinde ve kurum ziyaretini başlatma noktasında olan dokuz yeterlik kurulu içinde yer almaktadır. Yeterlik sınavları diğer birçok uzmanlık derneğininkinden ayrı olarak her yıl düzenli ve iki aşamalı olarak yapılmaktadır. Teorik sınav yanında klinik ve laboratuvar uygulama sınavı OSCE (Objective Structured Clinical Examination) veya Türkçeleştirilmiş adı ile NÖKS (Nesnel Örgün Klinik Sınav) tipinde yapılmakta ve adayın klinik ve laboratuvar bilgisi yanında uygulama becerisi de ölçülmektedir. Eğitici gelişimi için kurslar düzenlenmektedir. Kazanılan ivme ile yapılan çalışmaları geliştirmek ve uzmanlık alanımız için eğitim faaliyetlerinin kalite ve kantitesini artırmak temel hedeflerdir. Uzmanlık Derneğimizin tüzüğünde de yer alan bu hedefe ulaşmak için elbirliği yapmamız ve daha çok çalışmamız gerektiği açıktır (10).

Kaynaklar

1. Terzi C. Türk Tabipleri Birliği Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu'nun tıpta uzmanlık eğitimi organizasyonundaki yeri. In: Çete Y, Kınay M, eds. *Tıpta Uzmanlık Eğitiminde Rehber El Kitabı*. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 2006: 85-98
2. Maillat B. The Union of European Medical Specialists. *World Med J* 2008; 54(2): 50-4
3. Avrupa Tıp Uzmanları Birliği web sayfası: www.uems.net
4. Akyol U. Tıpta uzmanlık eğitiminin bağımsız yapılanmasında Avrupa Tıp Uzmanları Birliği'nin rolü. In: Çete Y, Kınay M, eds. *Tıpta Uzmanlık Eğitiminde Rehber El Kitabı*. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 2006: 99-107
5. Türk Tabipleri Birliği Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu web sayfası: www.ttb.org.tr/udek/
6. Bayındır O, Özyurt A. Türk Tabipleri Birliği Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu (UDEK) tarihçesi. In: Çete Y, Kınay M eds. *Tıpta Uzmanlık Eğitiminde Rehber El Kitabı*. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 2006: 14-24
7. Kınay M, Çete Y. Ulusal Yeterlik Kurulu (UYEK) tarihçesi. In: Çete Y, Kınay M, eds. *Tıpta Uzmanlık Eğitiminde Rehber El Kitabı*. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 2006: 33-7
8. Terzi C. Tıpta uzmanlık eğitimi. In: Türk Tabipleri Birliği Uzmanlık Dernekleri Koordinasyon Kurulu. *Uzmanlık Dernekleri Rehberi 2005*. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 2005: 271-80
9. Çete Y, Kınay M, eds. *Tıpta Uzmanlık Eğitiminde Rehber El Kitabı*. Ankara: Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 2006: 45-74
10. Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği web sayfası: www.klimik.org.tr